

Hallituksen esitys Eduskunnalle hevostalouseläinlakiä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi hevostalouseläinlaki, joka sisältää Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) edellyttämän hevostalouseläinlakiä ja -kilpailuja koskevan säätelyn Euroopan yhteisöissä (EY) annettujen direktiivien mukaisesti. Direktiivit edellyttävät muutoksia myös hevosten maahan tuonnista annettuun lakiin sekä keinosiementien harjoittamisesta annettuun lakiin.

Esityksessä ehdotetaan direktiivien edellyttämät sekä maahantuonnin säännökset kootta-

vaksi yhteen lakiin ja kumottavaksi hevosten maahan tuonnista annettu laki ja kotieläinten keinosiementien harjoittamisesta annettu laki.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantuloa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	5. Esityksen vaikutukset	7
1. Hevostalouden yhteiskunnallinen merkitys	3	5.1. Taloudelliset vaikutukset	7
2. Nykytila	3	5.2. Organisatoriset vaikutukset	8
2.1. Hevoskasvatus ja -jalostus	3	6. Asian valmistelu	8
2.2. Hevoskilpailut	4	7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
2.3. Hevosten maahantuonti	5	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
2.4. Hevostalousjärjestöistä ja hevostalouden edistämisestä	5	1. Lakiehdotuksen perustelut	9
2.5. Hevoskasvatus ja -jalostus eräissä muissa maissa	6	1 luku. Yleiset säännökset	9
3. Sopimus Euroopan talousalueesta (ETA-sopimus)	6	2 luku. Jalostustoiminta	10
3.1. Yleistä	6	3 luku. Keinollinen lisääminen	10
3.2. Jalostuseläindirektiivi	6	4 luku. Hevoskilpailut	10
3.3. Kilpailudirektiivi	7	5 luku. Kauppa	11
4. ETA-sopimuksen edellyttämä lainsäädäntö	7	6 luku. Valvonta	11
		7 luku. Erinäiset säännökset	12
		2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	12
		3. Voimaantulo	12
		LAKIEHDOTUS	13

YLEISPERUSTELUT

1. Hevostalouden yhteiskunnallinen merkitys

Toisen maailmansodan jälkeen tapahtunut maatalouden nopea koneellistuminen johti siihen, että työhevosten tarve maataloudessa väheni nopeasti. Sittemmin myös metsätalouden koneellistuminen ja puunkuljetusten kehittäminen nopeuttivat hevoscannan vähenemistä maassamme. Hevoskanta 1940-luvulla oli noin 400 000 hevosta, tultaessa 1970-luvulle se oli vähentynyt noin 30 000 hevoseen.

Raviurheiluharrastuksen kasvu alkoi 1960-luvulla. Kilpailujen kiinnostavuutta lisäsi lämminveristen ravihevosten tuonti kilpailuihin. Tästä seurasi ravihevosten kasvatuksen tarvetta. Suomenhevosta ruvettiin kehittämään yhä enenevässä määrin ravihevoseksi ja jalostamaan Suomessa myös lämminveristä ravihevosta. Ravikilpailujen yhteydessä järjestettävät vedonlyönnit tuottivat järjestäjille ja kilpailuihin osallistuneille hevosten omistajille tuloja. Osa tuloista ruvettiin ohjaamaan hevostalouden edistämiseen; raviratojen rakentamiseen ja hevoscasvatukseen. Vedonlyönnin järjestämisestä hevoscilpailuissa ja siitä valtiolle kerättyjen varojen jakamisesta takaisin hevostalouteen säädettiin lailla ja asetuksilla.

Raveissa pelattu rahamäärä on viime vuosina ollut suuruudeltaan lähes miljardi markkaa. Valtiolle on veroina ja muina tuloina peritty noin 90 miljoonaa markkaa, josta hevostalouteen on palautettu noin 40 miljoonaa markkaa. Pelitoiminnan järjestämiseen ja kilpailupalkintoihin on jäänyt noin 110 miljoonaa markkaa.

Vapaa-ajan sekä tulojen ja varallisuuden lisääntyessä alkoi kiinnostus myös ratsastusharrastukseen ja yleensä hevosten pitämiseen kasvaa 1980-luvulla.

Edellä kuvatun kehityksen seurauksena hevoscanta on lisääntynyt niin, että se on tällä hetkellä noin 50 000. Vuonna 1980 kokonaishevoscäärä oli 31 500. Kasvu runsaassa 10 vuodessa on siten ollut noin 60 prosenttia. Hevoscannasta noin kolmannes on suomenhevoscia, runsas kolmannes lämminverisiä ravihevoscia ja noin kolmannes lämminverisiä ratsuhevoscia ja poneja, kumpiakkin suunnilleen yhtä paljon.

Hevoscasvatusta harjoitetaan lähes 8 000 tilalla, mikä on noin 4 prosenttia maamme maataloista. Maataloilla tuotetaan hevosten tar-

vitsema rehu, jonka vaatima peltopinta-ala on noin 60 000 hehtaaria.

Hevosten kasvattaminen, valmentaminen, kilpailuttaminen ja ratsastuskoulutoiminta työllistää välittömästi päätoimisesti noin 4 500 ja sivutoimisesti noin 13 000 henkilöä. Välillinen työllistämisaikutus arvioidaan noin 2-3 kertaiseksi.

Hevosten käytön muututtua työhevoscäytöstä urheilu- ja vapaa-ajan käytöksi on hevosten omistussuhteissa tapahtunut merkittäviä muutoksia. Ravihevosten omistajista noin kolmasosa ja ratsuhevosten omistajista noin kaksi kolmasosaa on kaupunkilaisväestöstä.

2. Nykytila

2.1. Hevoscasvatus ja -jalostus

Hevoscasvatuksen tavoitteena on tuottaa riittävä hevoscanta, joka mahdollistaa sekä hevoscjalostuksen että kansainvälisesti kilpailukykyisen hevoscureheilutoiminnan.

Maamme hevoscasvatus oli suurimmillaan 1940-luvun lopulla, jolloin syntyi noin 20 000 varsaa vuodessa ja alimmillaan vuonna 1973, jolloin syntyi vain noin 700 varsaa. Tästä johtuen valtion varoista ruvettiin maksamaan kasvatoiminnan elvyttämiseksi niin sanottua varsarahaa vuodesta 1973 lähtien. Varsarahan tarkoituksena on tukea kotimaista hevoscasvatusta ja edistää korkealuokkaisten hevosten käyttöä jalostukseen ja siten parantaa Suomessa syntyneiden hevosten laatua. Tuen vaikutuksesta varsojen lukumäärä on tasaisesti kasvanut. Vuonna 1991 syntyi noin 5 000 varsaa.

Raviurheilun kasvaessa voimakkaasti oli tarpeen saada niin sanottujen juoksija-tyyppisten hevosten kasvatus lisääntymään. Kehitettiin kasvattajapalkkiot Suomessa syntyneiden juoksijahevosten omistajille.

Tällä hetkellä hevoscasvatuksen tukitoimissa ollaan siirtymässä määrällisestä kasvatoitteen laadullisten tavoitteiden enenevään tukemiseen.

Ratsuhevosten ja ponien kasvatus on maassamme vielä vähäistä.

Hevoscjalostus on niin kuin muukin kotieläinjalostus rodun tai kannan tiettyjen ominaisuuksien parantamista. Jalostusta suoritetaan rodun

piiriin kuuluvassa yksilöjoukossa siten, että siitokseen valitaan jalostustavoitteita mahdollisimman hyvin edistäviä parhaita yksilöitä, jalostuseläimiä. Eläinkannan jalostaminen edistyy sitä paremmin mitä suuremmassa joukossa valintaa voidaan suorittaa.

Jalostusta ohjataan rodun jalostusohjesäännöllä. Jalostukseen hyväksytyt eläimet merkitään kantakirjaan. Jalostusyhdistyksen ohjesäännössä määrätään minkälaiset yksilöt hyväksytään kantakirjaan merkittäväksi.

Jalostusohjesäännöissä mainitun toiminnan järjestämiseksi tarvitaan järjestö tai yhdistys, johon voivat liittyä jalostuksesta kiinnostuneet eläinten omistajat. Suomen Hippos ry. hoitaa maassamme keskitetysti eri hevos- ja ponirodujen jalostusjärjestölle kuuluvat tehtävät. Hippoksen jäsenenä on 16 alueellista hevosjalostusliittoa. Nämä liitot huolehtivat käytännössä jalostuseläimiksi ehdotettujen suomenhevosten ja lämminveristen ravihevosten arvioimisesta ja ehdottamisesta kantakirjaan hyväksymiseksi.

Ravihevosiä on Suomessa kahta eri rotua: suomenhevonen ja lämminverinen ravihevonen (standard bred). Suomenhevoskannan suuruus on noin 17 000 yksilöä, niistä on jalostuksen piirissä eli kantakirjaan merkittyä noin 3 000 tammaa. Lämminverisiä ravihevosia on vastaavasti noin 18 000, joista jalostuksen piirissä noin 3 200 tammaa. Kummankin rodun kantaa pidetään lähes riittävän suurena jalostuksen edistymistä ajatellen.

Suomenhevosta jalostetaan puhtaana rotuna kehittämällä nykyisin ensisijaisesti sen raviominaisuuksia (lähinnä nopeutta), mutta myös monikäyttöisyyttä.

Lämminverisen ravihevosen jalostamisella parannetaan raviominaisuuksia. Näin jalostettua lämminveristä nimitetään standard bredhevosiksi. Eräissä raviurheilumaissa kehitetään lämminveristä ravihevosta omana rotunakin kuten Ranskassa ja orlovravuria Venäjällä.

Yleensä jalostusta pyritään edistämään siten, että kantakirjaan otettavan yksilön tulee täyttää kantakirjassa jo olevien yksilöiden keskimääräinen suoritustaso. Mitä korkeammalle jalostustavoitteet asetetaan, sitä suuremmat vaatimukset asetetaan kantakirjaan pääsemiseksi.

Tiukat vaatimukset ovat tarpeen myös silloin, jos jalostuseläinkanta on suhteellisen pieni. Näistä syistä on lämminveristen ravihevosten kantakirjavaatimukset pidetty kor-

keina. Hevosten maahantuonnille asetetaan muun muassa näistä syistä ehtoja.

Ratsuhevosten ja ponien jalostukselle ei maassamme vielä näiden hevoskantojen ja jalostusharrastuksen vähäisyyden vuoksi ole edellytyksiä. Lämminverisiä ratsuhevosia on noin 7 000, joista kantakirjaan merkittyä noin 1 300 tammaa. Vastaavasti poneja on noin 7 000, joista jalostuksen piirissä noin 1 400 tammaa. Ratsastusurheilu ja -harrastus toimii maassamme pääosin tuontihevosten varassa. Ponikasvatus tyydyttää jo suurelta osin tarpeen.

Suomessa on nykyään neljän eri rodun lämminverisiä ratsuja ja kahdeksan rodun poneja. Hippos pitää niistä kantakirjaa.

2.2. Hevoskilpailut

Kaikki merkittävät *ravikilpailut* ovat totalisaattoriraveja. Niitä on vuosittain noin 680. Valtioneuvosto on myöntänyt Suomen Hippos ry:lle luvan vedonlyönnin järjestämiseen hevoskilpailuissa. Palkintorahoja jaettiin vuonna 1991 noin 90 miljoonaa markkaa, katsojamäärä oli noin 1,3 miljoonaa.

Ravikilpailutoiminnan järjestämisestä ja osallistumisäännöistä päättää Hippos. Päätöksissä ei yksityiskohtaisesti määritellä, miten esimerkiksi palkintorahat jaetaan, vaan luodaan puitteet kilpailujen järjestäjille. Hippos on osallistunut kansainvälisten ravijärjestöjen toimintaan. Kansainvälisten järjestöjen enemmistöpäätökset eivät ole jäsenmaita sitovia. Ne ovat kuitenkin vaikuttaneet ravikilpailujen osallistumisehtojen määräämiseen ja palkintorahojen jakamiseen merkittävästi.

Suomen syrjäisestä sijainnista ja palkintotason alhaisuudesta johtuen vain vähäinen määrä ulkolaisia hevosia on tullut kilpailemaan täällä järjestettyihin kilpailuihin. Niitä on tullut lähinnä vain korkeamman palkintotason kansainvälisiin kutsukilpailuihin, joita järjestetään vuosittain 10—15. Raviradalla tai -seuralla on mahdollisuus sarjamäärityksin ohjalla palkintorahojen kohdentamista siten, että on voitu turvata riittävät osallistumismahdollisuudet kotimaassa kasvatetuille hevosille. Ohjaus on tapahtunut yhteistoiminnassa Hippoksen kanssa.

Ratsastusurheilun järjestämisestä ja kilpailujen osallistumisäännöistä huolehtii Suomen Ratsastajainliitto. Kilpailulajeina ovat kouluratsastus, esteratsastus, kenttäratsastus, matkaratsastus, valjakkoajo sekä vikellys. Kansallisia

ratsastuskilpailuja on vuosittain noin sata, kansainvälisiä kilpailuja vain muutama. Ratsastuskilpailuissa jaettavilla palkintorahoilla ei ole merkittävää taloudellista osuutta ratsuhevosten ja ponien kasvattajille.

Vedonlyöntipeleistä saadusta valtion osuudesta on säädetty vedonlyönnin toimeenpanemisesta hevoskilpailuissa annetulla asetuksella (122/66). Valtion osuuden jakamisesta hevostalouden edistämiseen on säädetty valtionavusta hevoskasvatukseen edistämiseen ja hevosurheilun tukemiseen annetulla asetuksella (244/92).

2.3. Hevosten maahantuonti

Hevosten maahan tuonnista vuonna 1938 annettu laki (328/38) on edelleen voimassa. Laki on valtuuslaki. Sen mukaan asetuksella saadaan tarkemmin säätää maahantuonnin ehdoista. Lain pyrkimyksenä oli kotimaisen hevostuotannon omavaraisuus. Tuontisuojoilla haluttiin turvata kotimainen hevoskasvatus. Hevosjalostuksen kannalta katsottuna pidettiin tärkeänä, ettei vaaranneta tuloksia, joihin on päästy jalostuksessa.

Lain nojalla on viimeksi vuonna 1991 annettu kaksi asetusta. Lämminveristen ravihevosten maahantuonnista annettu asetus (497/91) koskee sekä jalostus- että kilpailuhevosia. Asetuksen mukaan maahan saadaan tuoda vain maa- ja metsätalousministeriön asettamat vaatimukset täyttäviä hevosia ja poneja.

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä ravihevosten tuonnille asetetut vaatimukset koskevat lähinnä kilpailutuloksilla osoitettuja raviominaisuuksia. Vaatimusten tarkoituksena on toisaalta turvata hyvälaatuisen jalostusaineuksen tuonti ja toisaalta edistää kotimaista hevoskasvatusta. Tuonnin ehdoista on sovittu yhteistyössä hevostalouden keskusjärjestöjen kanssa ja tässä yhteydessä on otettu huomioon myös eri käyttäjärühmien näkemykset. Vaatimuksista johtuen tuotujen hevosten määrä on pysynyt varsin kohtuullisena. Vuonna 1991 tuotiin noin 300 lämminveristä ravihevosta; kotimaisia ravihevosvarsoja syntyi samana aikana noin 2 200.

Ratsuhevosten ja ponien maahan tuonnista annettu asetus (498/91) koskee sekä lämminverisiä että kylmäverisiä ratsuhevosia ja poneja. Edellä kohdassa 2.1. on todettu, että ratsastusurheilu ja -harrastus toimii maassamme pääosin tuontihevosten varassa. Ponikasvatus ty-

dyttää jo suurelta osin tarpeen. Ratsuhevosten ja ponien maahantuontivaatimuksilla on pyritty turvaamaan rotupuhtaiden yksilöiden maahan tuonti. Lämminveristen ratsuhevosten ja ponien maahantuontimahdollisuuksia on kuitenkin pyritty laajentamaan sallimalla ruunien tuonti pelkästään tunnistamisasiakirjalla. Sen sijaan kylmäverisiä ratsuhevosia ja poneja saadaan tuoda maahan vain erityisistä syistä. Kylmäverihevosen tuontia ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena suomenhevosen aseman turvaamiseksi ja käytön lisäämiseksi.

Ratsuhevosten kysyntä on pitänyt tuonnin määrän suurena. Vuonna 1991 tuotiin yhteensä noin 900 ratsuhevosta ja ponia. Samana vuonna syntyi noin 700 varsoa.

Käytännössä tuonnin valvonta on yhdistetty eläintautilain edellyttämään tuonnin lupakäsittelyyn. Eläintautilain nojalla vaaditaan hevosten tuonnissa ministeriön eläinlääkintöosaston lupa. Tässä lupakäsittelyssä selvitetään myös, täyttääkö tuotavaksi aiottu hevonen ministeriön asettamat laadulliset vaatimukset. Asiasta on pyydetty Hippoksen lausunto. Edellä mainittujen asetusten mukaisesti Suomen Hippos pitää maahan tuotavista ja maassa jo olevista hevosista sekä niiden täällä syntyneistä jälkeläisistä rekisteriä ja valvoo näiden hevosten siitokseen käyttöä.

Tullitilastojen mukaan kaikkien maahan tuotujen hevosten arvo oli vuonna 1990 yhteensä 66,9 miljoonaa markkaa. Vuoden 1991 vastaava luku oli 32,6 miljoonaa markkaa.

2.4. Hevostaloustalouden ja hevostalouden edistämisestä

Raviurheilun ja hevosjalostuksen keskusjärjestönä toimii Suomen Hippos ry. Se pitää rekisteriä ja kantakirjaa suomenhevosista, lämminverisistä ravihevosista ja lämminverisistä ratsuhevosista ja poneista sekä kilpailurekisteriä ravihevosista.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama keinosiemennystoimikunta on antanut Hippokselle eräitä hevosten keinosiemennykseen liittyviä tehtäviä.

Hippoksen tehtäviin kuuluvat lisäksi muun muassa ravihevosten kilpailuihin liittyvät tehtävät. Hippos edustaa Suomea kansainvälisissä raviurheiluasioissa.

Hippokseen kuuluu kaikkiaan 118 jäsenyhdistystä. Jäseniä ovat muun muassa kaikki

hevosjalostusliitot, rotuyhdistykset sekä raviradat.

Ratsastusurheilun keskusjärjestönä on Suomen Ratsastajainliitto ry. (SRL). SRL pitää kilpailurekisteriä ratsuhevosista ja poneista, käsittelee ratsastus- ja poniurheilun rahanjako- ja suunnitteluasioita sekä valvoo ratsastuskouluja. SRL:n jäseniin kuuluu 208 seuraa ja noin 22 000 henkilöjäsentä. Ratsastuksen harrastajien lukumäärä arvioidaan kuitenkin lähes kaksinkertaiseksi.

Hevostalouden edistämisen valtionavusta, jota myönnetään valtiolle kertyvistä vedonlyöntituloista, tekee päätökset maa- ja metsätalousministeriö hevostalousneuvottelukunnan ehdotusten mukaisesti. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina valtiovarainministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Suomen Hippos ry. ja Suomen Ratsastajainliitto ry.

Hevostalouden edistämiseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä on pohdittu viime vuosina useissa eri työryhmissä. Työryhmistä mainittakoon hevosten maahantuontityöryhmä, kasvattus- ja kehitystyöryhmä ja hevosalan koulutus- ja kehitystyöryhmä. Vuoden 1992 aikana sai työnsä päätökseen Ypäjän hevosalan laitosten kehittämistyöryhmä sekä järjestyksessään toinen hevostaloustyöryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää hevostalouden nykytilaa ja kehityselledellytyksiä 1990-luvulla.

2.5. Hevoskasvatusta ja -jalostusta eräissä muissa maissa

Useissa Euroopan hevosurheilumaissa hevoskasvatusta ja -jalostusta edistäminen ja tukeminen perustuu samoille periaatteille kuin Suomessa. Hevoskasvatusta tuetaan varsarahoilla, kasvattajapalkkioilla ja suunnataan palkintorahoja siten, että kotimainen kasvatusta ja jalostusta voidaan kehittää suotuisasti.

Jalostustammojen lukumäärät on pyritty nostamaan riittäviksi ja laatu korkeaksi mahdollisimman hyvään jalostustulokseen pääsemiseksi.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Ruotsissa on vuonna 1991 ollut lämminverisiä ravitammoja noin 8 000, kylmäveritammoja noin 1 200 ja ratsutammoja noin 9 000.

Norjassa lämminverisiä ravitammoja oli 1 700 ja kylmäverisiä noin 2 000.

Suurella hevosurheilumaassa Ranskassa

lämminverisiä ravitammoja oli noin 18 000 ja ratsutammoja noin 10 000.

Ruotsissa ja Ranskassa hevostaloudesta saatavat tulot muodostavat huomattavan tulolähteen maatilataloudessa toimivalle väestön osalle. Ruotsissa arvioidaan hevosia olevan joka viidennellä tilalla.

3. Sopimus Euroopan talousalueesta (ETA-sopimus)

3.1. Yleistä

ETA-sopimuksen mukaan Euroopan talousalueella noudatetaan hevosjalostusta ja hevoskilpailuja koskevia Euroopan yhteisöjen (EY) direktiivejä.

Hevosjalostusta ja -kilpailua koskevien direktiivien tarkoitus on edistää jalostushevosten vapaata kauppaa ja hevoskilpailujen vapautta sekä kilpailua palkintorahoista. Tällaisen vapauden ja kilpailun katsotaan edistävän hevostaloudesta ja hevostaloudesta Euroopan yhteisöissä. Näiden direktiivien sisällyttäminen ETA-sopimukseen merkitsee, että näitä vapauksia sallitaan myös Suomessa.

Hevosjalostusta ja -kilpailuja koskevat direktiivit ovat uusia EY:ssäkin; kilpailudirektiivissä esimerkiksi todetaan, että sitä on eräiltä osin tarkoitus vielä tarkistaa. Näiden direktiivien soveltaminen ei näin ollen ole vielä selkiintynyt. Eräät vahvat hevostaloukset, kuten Ranska, tulkitsevat esimerkiksi direktiivissä käytettyä keskeistä hevosrodun käsitettä omaksi edukseen tavalla, joka on johtanut siihen, että asia on viety EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi.

ETA-sopimuksen 8 artiklan mukaan sopimusta sovelletaan pääsääntöisesti ainoastaan tuotteisiin, jotka kuuluvat harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän 25-97 ryhmiin. Hevonen ei kuulu mainittuihin ryhmiin. Näin ollen, jos edellä kohdassa 2.1. kuvattu hevoskasvatusta ja -jalostusta etu sitä edellyttää, voidaan sopimuksesta johtuen jalostushevosten tuonnille asettaa määrällisiä rajoituksia.

3.2. Jalostuseläindirektiivi

Jalostustoiminnan sääntelyn tarkoitus on, että rekisteröityjä jalostushevoseläimiä tulee saada vapaasti kuljettaa EY:n alueella. Tällöin

on varmistauduttava siitä, että kysymyksessä on todella jalostuseläin. Se varmistetaan rekisteritodistuksella, jonka on antanut hyväksytty tai tunnustettu järjestö tai yhdistys tai hevosen syntymämaan toimivaltainen viranomais, joka hoitaa kyseisen eläinrodun kantakirjaa tai rekisteriä.

Neuvoston hevosjalostusta koskevassa direktiivissä (90/427/ETY, jalostuseläindirektiivi) rekisteröidyllä hevoseläimellä tarkoitetaan yksilöitä, jotka on kirjattu tai rekisteröity ja jotka ovat oikeutettuja kantakirjaan pääsyyn. Kantakirjalla tarkoitetaan mitä hyvänsä kirjaa, rekisteriä, arkistoa tai tiedostoa, jota ylläpidetään jäsenvaltion tai jäsenvaltion hyväksymän tai tunnustaman järjestön tai yhdistyksen toimesta. Kantakirjaan rekisteröidään ja kirjataan hevoseläimiä maininnoin kaikista niiden tunnetuista esivanhemmista.

Direktiivin mukaan kantakirjoja ylläpitävien tai niitä perustavien järjestöjen ja yhdistysten hyväksyminen ja tunnustaminen tulee saattaa yhdenmukaiseksi niiden periaatteiden kanssa, jotka rodun alkuperää koskevaa kantakirjaa ylläpitävä järjestö tai yhdistys on määritellyt. Kantakirjoihin pääsyn ja niihin rekisteröinnin perusteena tulee olla rotuominaisuudet. Erityisesti tämä koskee keinotekoisin lisääntymismenetelmin tuotettuja tiettyjä täysiverirotuja.

3.3. Kilpailudirektiivi

Kilpailuihin tarkoitettujen hevoseläinten kaupasta ja kilpailuihin osallistumisen edellytyksistä annettu neuvoston direktiivin (90/428/ETY; kilpailudirektiivi) mukaan kilpailuja järjestävän jäsenvaltion kilpailusäännöt eivät saa syrjiä toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityjä hevoseläimiä. Syrjintää ei saa myöskään tapahtua syntymämaan perusteella. Syrjintäkiellon sääntöön on tehty eräitä poikkeuksia: sallitaan järjestää muun muassa kilpailuja, jotka varataan ainoastaan tiettyssä kantakirjassa rekisteröidylle hevosille tarkoituksena rodun parantaminen sekä historialliset tai perinteiset tapahtumat taikka alueelliset kilpailut tarkoituksena hevoseläinten valinta. Poikkeusmahdollisuuksien hyväksikäyttö edellyttää etukäteisilmoitusta EY:n komissiolle.

Edellä mainitun lisäksi kansallisen jalostustoiminnan turvaamista, kehittämistä ja parantamista varten voidaan direktiivin mukaan vuonna 1991 varata enintään 30 prosenttia,

vuonna 1992 enintään 25 prosenttia ja vuodesta 1993 lähtien enintään 20 prosenttia jaettavista palkintovaroista. Muutamassa EY:n rami- maassa ulkomaisten hevosten kilpailumahdollisuuksia onkin lisätty mutta osa, erityisesti Ranska, suhtautuu kilpailujen "avaamiseen" erittäin torjuvasti.

4. ETA-sopimuksen edellyttämä lainsäädäntö

ETA-sopimus edellyttää laintasoisia säännöksiä hevosjalostuksesta, jossa säädettäisiin rekistereistä, kantakirjoista, jalostusjärjestöjen ja -yhdistysten hyväksymisestä sekä valtuudesta määrätä edellä mainittujen asioiden ja jalostusohjesäännön yksityiskohdista. Sopimus edellyttää, että hevosten maahantuontia koskevia säännöksiä muutetaan ETA-alueelta tapahtuvan tuonnin osalta.

Kilpailudirektiivin toteuttaminen edellyttää lakiin säännöstä, jossa säädettäisiin valtuus maa- ja metsätalousministeriölle valvoa kilpailusääntöjä, jotka määrittelevät muun muassa osallistumisoikeuden hevoskilpailuihin.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Hevoskasvatuksen kannalta nykyistä vapaampi jalostushevosten tuonti voi merkitä sitä, että jalostushevosten tuonti lisääntyy ja vastaavasti kotimaisen hevoskasvatuksen ja sen ylläpitämisen edellytykset voivat heikentyä.

Ulkomaisten kilpahevosten runsaampi osallistuminen hevoskilpailuihin ja kilpailu palkintorahoista merkitsisi kotimaahan jäävien palkintorahojen vähenemistä ja samalla hevoskasvatukseen käytettävien varojen pienenemistä. Tämän vaikutusta on vaikea arvioida. On syytä todeta, että Suomen palkintotaso on kuitenkin alhaisempi kuin Ruotsissa ja Keski-Euroopassa sekä kilpailumatkat pitkät ja kalliit.

Hevoskasvattajalle, ravivalmentajalle ja hevoskauppiaille, joka tuo ulkomailta Suomeen hevoseläimiä jalostusta, kasvatusta tai kilpailua varten, vapaampi maahantuonti saattaa merkitä alemmaa hintaa. Se saattaa samalla myös merkitä tinkimistä hevosten laadussa.

Ratsastukseen käytettävien harrastushevosten ja -ponien ostajille ETA-sopimus ei tuone oleellista muutosta maahantuontitilanteeseen.

Tuonnin edellytyksenä on direktiivin mukainen rekisteritodistus tai tunnistamisasiakirja, mikä puuttuu aina polveutumistietoja vailla olevilta ratsuhevosilta ja poneilta.

Tämän lain säätäminen ei sinänsä edellytä hevostalouden kehittämistä Suomessa tai edes sen ylläpitämistä. Säätämällä tämä laki luodaan entistä selkeämmät puitteet myös tämän toiminnan harjoittamiselle. Toisaalta ETA-sopimuksella on syntynyt tilanne, jossa kotimainen hevostalous joutuu, niin kuin edellä todettiin, entistä enemmän kilpailemaan tuloistaan.

Tähän saakka hevostaloutta on itse asiassa rahoitettu elinkeinon itse hankkimilla tuotoilla, peli- ja veikkaustuotoilla. Nykyisen taloudellisen laman aikana nämä tulot ovat olennaisesti vähentyneet.

Koko valtakunnan hevosjalostuksen ja -kasvatuksen tason sekä hevostalouden työllistävän vaikutuksen säilyttämiseksi nykyisellään on edellytettävä, että ETA-alueen maahantuonnin poikkeussäännöksellä voidaan turvata nykyinen jalostus- ja kasvatustaloustilanne.

Suoranaisia valtionaloudellisia vaikutuksia ovat vain lain edellyttämän hallinnon järjestämisestä ja valvonnasta aiheutuvat menot. Näiden kustannusten määrä on yhteensä yhden henkilötyövuoden kustannukset.

Otaen huomioon, että sääntelyn intressi hevosjalostuksen osalta liittyy Euroopan yhteisöjen tarpeesta lisätä ja suojata jalostuseläinten kaupan luotettavuutta, ei ole katsottava aiheelliseksi periä järjestöltä maksua, esimerkiksi järjestöjen hyväksymisestä valtiolle aiheutuvista kustannuksista. Hevoskilpailujen järjestämistä koskevien säännösten edellyttämät tehtävät ovat enimmäkseen luonteeltaan valvonnallisia muutoinkin. Kun kustannukset lisäksi ovat verraten vähäiset, ei ole tarkoituksenmukaista niitä periä; varsinkaan kun samoille järjestöille on edelleen tarkoitus maksaa valtion varoista tukea hevostalouden edistämiseen.

5.2. Organisatoriset vaikutukset

EY:n hevosjalostusta koskevien direktiivien mukaan jalostusjärjestöjen tulee olla viranomaisten hyväksymiä järjestöjä. Kilpailutoimintaa koskevat direktiivit edellyttävät, että viranomaiset valvovat kilpailutoimintaa ja muun muassa palkintovarojen jakoa. ETA-sopimuksesta seuraa, että Suomen on osallistuttava myös ETA-alueella jalostustoimintaa ja

kilpailutoimintaa valvovien viranomaisten yhteistyöhön.

Jalostusjärjestöjen hyväksymiseen liittyy velvollisuus tutkia ja selvittää, että jalostusjärjestöjen hyväksymisen edellytykset ovat olemassa ja seurata järjestöjen toimintaa, kantakirjojen pitämistä sekä ohjesääntöjen noudattamista.

Kilpailutoiminnan valvontaan kuuluu muun muassa kilpailusääntöjen, kilpailuihin osallistumista ja palkintojen varaamista ja jakoa koskevien ehtojen ja sääntöjen valvonta.

Hevosten maahan tuontia koskevien säännösten valvonta edellyttää hevosten rekisteritodistuksien tai tunnistamisasiakirjojen tarkastamisen tullissa sekä asiakirjojen ja eläimien vastaavuuden toteamisen eläinlääkäritarkastuksen yhteydessä.

Tähän mennessä hevosjalostustoimintaa ja ravikilpailutoimintaa on hoitanut ja johtanut Suomessa keskitetysti Suomen Hippos ry. Todennäköisesti tämä tilanne tulee toistaiseksi jatkumaan. Tällainen keskittynyt toiminta on omiaan säästämään viranomaisen valvontatehtäviä.

Maatilahallitus on vahvistanut Hippoksen esityksestä jalostustoiminnan ohjesäännöt ja valvonut muutoin järjestön toimintaa sen johdosta, että sen toimesta on pääosin käytännössä jaettu hevostalouden edistämistä varten osoitettu valtionapu.

Maatilahallinnon organisaatiomuutoksen yhteydessä maatilahallitus on lakkautettu vuoden 1993 alusta. Maatilahallituksen tehtävät on jaettu ministeriön ja piirihallinnon kesken. Hevostalouslain edellyttämät valvontatehtävät kuuluvat niihin, jotka on katsottu tarkoituksenmukaiseksi hoitaa ministeriössä.

Ehdotetun lain edellyttämä, ministeriön huolehdittava alemman asteinen norminanto, viranomaisten yhteydenpito ETA:ssa ja valvontatehtävät on arvioitu voitavan hoitaa vähintään kustannuksin ja riittävällä asiantuntemuksella keskitetysti ministeriössä. Edellä kuvatussa keskitetyssä toiminnan järjestämisestä johtuen näiden tehtävien hoitamiseen arvioidaan tarvittavan ministeriön maaseudun kehittämisosastossa yhden henkilön työpanos.

6. Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu työryhmässä, jossa on ollut maa- ja metsätalousministeriön ja maatilahallituksen hevostalouden ja eläinlääkinnön toimialojen virkamiehiä sekä Suomen Hippos

ry:n ja Suomen Ratsastajainliitto ry:n jalostuksen, kasvatuksen ja kilpailutoiminnan edustajia.

Työryhmän laatimasta luonnoksesta ovat lausuntonsa antaneet ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, tullihallitus, kilpailuvirasto, Suomen Hippos ry., Suomen Ratsastajainliitto r.y., Suomen Hevosnomistajain Keskusliitto r.y. ja Suomen Eläinlääkäriliitto r.y.

Työryhmä ehdotti luonnoksessaan, että hevosten keinollisen lisäämisen toimintaa ei säädettäisi luvanvaraiseksi. Tarkoituksena oli, että ilmoitusmenettelyllä olisi turvattu jalostuslistien tavoitteiden, ammattipätevyyden, käytettävien toimitilojen ja muiden eläintauti- ja eläinterveysvaatimusten täyttyminen. Saaduissa lausunnoissa on kuitenkin pidetty tärkeänä, että hevosten keinollinen lisääminen säädettäisiin yhdenmukaisesti luvanvaraiseksi muihin kotieläimiin nähden. Perusteluna on keinosiemennystoiminnan valvonnan tarve eläinten terveyden, jalostustason ja eläinsuojelun kannalta sekä ammattipätevyyteen ja kuluttajasuojaan liittyvät näkökohdat.

Euroopan talousaluetta koskeva sopimus edellyttää hevosten nykyistä vapaamman tuonnin sallimista mutta tuonnille ETA-valtiostakin voidaan asettaa määrällisiä rajoituksia. Kilpailuvirasto ja Suomen Ratsastajainliitto ry. kuitenkin esittävät, että tuonnille ei pitäisi asettaa määrällisiä rajoituksia.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy ETA-sopimusta koskevaan hallituksen esitykseen Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 95/1992 vp), joka on hyväksytty eduskunnassa 27 päivänä lokakuuta 1992. Ehdotettavalla lailla yhdenmukaisestiin sopimuksen mukaisesti hevosjalostusta ja -kilpailuja koskeva lainsäädäntö EY:n vastaavien säännösten kanssa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana, joka olisi aikaisintaan sama kuin ETA-sopimuksen voimaantuloajankohta ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Tässä esityksessä tarkoitettuihin direktiiveihin ja päätöksiin viitataan ETA-sopimuksen liitteessä I.

Esityksessä on ehdotettu, että uudella hevos-talouslailla kumottaisiin kotieläinten keinosiemennyksestä annettu laki, joka koskee muun muassa hevosten keinosiemennystä. Eduskunnalle on annettu esitys kotieläinjalostuslaiksi ja kotieläinten maahan tuonnista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE 46/1993 vp). Kotieläinjalostuslakia koskevassa esityksessä on osaltaan ehdotettu keinosiemennyslain kumoamista. Ehdotettua kotieläinjalostuslakia ei sovellettaisi hevosiiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Lain soveltamisalasta ehdotetaan säädettäväksi ensisijaisesti ETA-sopimukseen sisältyvien direktiivien mukaan.

Laki koskisi hevosten jalostusta, maahan tuontia, maastavientiä, kauttakulkua, kauppaa sekä kilpailutoimintaa. Laissa tarkoitettuja hevoseläimiä ovat direktiivien mukaisesti hevoset, ponit, aasit sekä hevosen ja aasin risteytykset. Suomessa säännökset käytännössä koskevat hevosia ja poneja. Jäljempänä käytetään kaikista näistä ilmaisua hevonen.

2 §. *Lain suhde muuhun lainsäädäntöön.* Hevosjalostukseen liittyvät myös kysymykset eläintaudeista ja terveydestä. Hevosjalostus- ja kilpailutoiminnassa sekä keinosiemennystoiminnassa mahdollisesti esiintyvä tarve estää eläintautien leviäminen on tarkoitus hoitaa keskitetysti edelleen eläintautilainsäädännön nojalla.

Arpajaislaissa (491/65) ja sen nojalla annetussa asetuksessa vedonlyönnin toimeenpanemisesta hevoskilpailuissa säädetään varojen hankkimisesta hevoskasvatuksen edistämiseen ja hevosurheilun edistämiseen. Valtionavusta hevoskasvatuksen edistämiseen ja hevosurhei-

lun tukemiseen annetussa asetuksessa (244/92) on säädetty valtion osuuden jakoperusteet.

2 luku. Jalostustoiminta

3 §. *Jalostustoiminnan järjestäminen.* Hevosjalostustoimintaan kuuluu, että jalostukseen valittujen hevosten polveutumista ja jalostusarvoa koskevat tiedot merkitään kantakirjaan tai vastaavaan rekisteriin. Rekisterissä voisi olla kantakirjasta poikkeavasti myös Suomen kantakirjaan kuulumaton, esimerkiksi ulkolainen ori. Direktiivin (90/427/ETY) mukaan kantakirja on tiedosto, jossa on määritelty jalostukseen hyväksytyt yksilöt sekä niiden polveutumistiedot.

Säännökset vahvistaisivat Suomen nykyisen kantakirjaamiskäytännön.

Jalostuseläindirektiivi edellyttää, että viranomainen hyväksyy jalostusjärjestön. Hyväksymisen edellytyksiä olisivat jalostushevosista asianmukainen huolehtiminen ja jalostustoiminnan edistäminen. Lakiin on syytä ottaa säännös hyväksymisen peruuttamisesta. Hyväksymisen edellytykseksi on asetettava vaatimus, että jalostusjärjestöllä on edellytyksiä edistää rodun jalostusta. Tämä edellyttää riittävän laajan rotupopulaation olemassaoloa.

Jalostusohjesäännössä määritellään rodun jalostuksen tavoitteet, hevosen perinnöllinen arvo, edellytykset päästä kantakirjaan, tunnistamisasiakirja, rekisteritodistus, alkioiden ja sulusolujen alkuperäistodistus sekä muut jalostusasioiden kirjaamistehtäviin liittyvät asiat. Direktiivin mukaan viranomainen, joka hyväksyy jalostusjärjestön, vahvistaa myös ohjesäännön.

4 §. *Syrjäntäkielto.* Jalostuseläindirektiivin mukaan hevonen, joka on jossain EY-valtiossa viranomaisen hyväksymän järjestön tai yhdistyksen pitämässä kantakirjassa tai vastaavassa jalostusrekisterissä, voidaan merkitä ETA-valtioiden vastaavaan rekisteriin. Tällöin noudatetaan Suomen tämänhetkistä kantakirjaamisluokittelua.

3 luku. Keinollinen lisääminen

5 §. *Lupa.* Jalostuksellisten tavoitteiden turvaamista on pidettävä tärkeänä keinollisessa lisäämisessä. Se edellyttää jalostukseen hyväksytyjen eläimien, sulusolujen ja alkioiden

käyttöä ammattimaisessa tai julkisesti harjoitettavassa toiminnassa.

Ehdotuksen mukaan hevosten keinollinen lisääminen olisi luvanvaraista. Lupajärjestelmän tarkoituksena on taata eläinten hyvinvointi ja toiminnan jalostuksellinen taso. Lupaa ei kuitenkaan tarvittaisi keinolliseen lisäämiseen, jossa hevosten omistaja keinosiementää omia hevosiaan käyttäen omistamansa tai hallitsemansa oriin siemennestettä.

Lupa myönnettäisiin määräajaksi, jonka pituus on enintään viisi vuotta. Nykyisen käytännön mukaan keinosiemennysluvat ovat olleet voimassa vuoden kerrallaan. Aikaisempaa pidemmän lupakauden tarkoituksena on keventää menettelyä sekä luvan hakijan että viranomaisten kannalta. Ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön olisi myönnettävä lupa, jos hakemuksen mukainen toiminta täyttää ministeriön määräyksissä asetetut vaatimukset. Ministeriön tulisi siis etukäteen julkaista edellytykset, joiden täytyessä lupa myönnettään. Edellytykset koskisivat eläinten jalostustasoa, henkilökunnan ammattitaitoa ja toimitiloja sekä sulusolujen ja alkioiden laatua, eläintautien vastustamista ja näihin liittyvää toiminnan järjestämistä.

4 luku. Hevoskilpailut

6 §. *Kilpailuja koskevat säännöt.* Kilpailudirektiivi määrittelee osallistumisoikeuden hevoskilpailuihin sekä muita kilpailutoimintaan liittyviä asioita ETA-alueella. Näiden asioiden hoitamiseksi ETA-sopimuksen mukaisesti ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö valvoo, että kilpailusäännöt eivät ole ristiriidassa Euroopan talousaluetta koskevien säännösten ja muiden maamme hyväksymien kansainvälisten sopimusten kanssa.

7 §. *Syrjäntäkiellon soveltaminen.* Kilpailudirektiivin mukaan EY-alueella kilpailurekisterissä oleva hevonen voi osallistua kilpailuihin periaatteessa vapaasti olivatpa ne ravi-, ratsastus- tai muita yleisiä hevoskilpailuja. Syrjäntäkiellon poikkeukset ehdotetaan kirjoitettavaksi lakiin sopimuksen ja direktiivin edellyttämällä tavalla. Poikkeuksien soveltaminen kuten myös säännöksen 2 momentissa tarkoitettu jalostustoiminnan turvaaminen, kehittäminen ja parantaminen edellyttävät etukäteisilmoitusta ETA-elimille.

5 luku. Kauppa

8 §. *Jalostushevosten kauppa.* Jalostushevosten sekä niiden sukusolujen ja alkioiden ostajien aseman turvaamiseksi olisi tarpeellista säätää, että rekisteritodistuksesta taikka alkuperätodistuksesta kävisi ilmi hevosen, sukusolujen ja alkioiden polveutumisen ja perinnöllinen arvo.

9 §. *Hevosten maahantuonti.* Voimassa olevan lain mukaan saadaan asetuksella säätää maahan tuonnin ehtoista. Asetuksella tuonnin rajoittamisesta päättäminen on siirretty maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi. Edellä kohdassa 2.3. on selostettu miten tuontia on rajoitettu.

Hevosten maahan tuonti ehdotetaan nykyisen käytännön mukaisesti säädettäväksi luvanvaraiseksi. Hevosten maahan tuonnin rajoitukset tulisi, Euroopan talousalueelta tuotavia jalostus- ja kilpailutarkoituksiin tuotavia hevosia lukuunottamatta, perusteiltaan säilyttää pääosin nykyisellään. Nämä perusteet tulisi kirjoittaa lakiin. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat määräykset luvan saamisen edellytyksistä. Ministeriön olisi kuitenkin kuultava ennen päätöstään tuontivaatimuksista hevosialouden keskusjärjestöjä.

ETA-sopimukseen sisältyvät jalostuseläindirektiivi ja kilpailudirektiivi edellyttävät hevosten nykyistä vapaamman tuonnin sallimista. Jos hevonen on merkitty kantakirjaan jossakin ETA-valtiossa ja sen rekisteritodistus täyttää direktiivissä määrätyt edellytykset, ei hevosen maahan tuontia saa estää ja se on hyväksyttävä jalostushevoiseksi myös tuontimaassa.

Kuten edellä yleisperustelujen kohdassa 3 on esitetty, voidaan tuonnille ETA-valtiostakin asettaa määrällisiä tuontirajoituksia.

10 §. *Maastavienti ja kauttakulku.* Hevosten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen maastavienti ja kauttakulku Euroopan talousalueella edellyttää ETA-sopimuksen mukaisia tunnistamisasiakirjoja, rekisteritodistuksia ja alkuperätodistuksia.

Mikäli Suomen kautta viedään Euroopan talousalueen ulkopuolelle hevosia sekä niiden alkioita ja sukusoluja, ne eivät tarvitse maahantuontilupaa kauttakululle.

6 luku. Valvonta

11 §. *Viranomaiset.* Ehdotetaan, että maa- ja

metsätalousministeriön valvonnan ohella tullilaitos suorittaisi maahantuonnin, viennin ja kauttakulun valvontaa. ETA-sopimus edellyttää hevoseläinten mukana seuraavien tunnistamisasiakirjojen tarkastamista. Tämä tarkastus tapahtuisi käytännöllisimmin tullissa maahantuonnin yhteydessä. Tullilaitos suorittaa vastaavaa tarkastusta jo nyt voimassa olevan lain ja asetusten perusteella. Eläintauteihin ja -terveyteen liittyvät maahantulotarkastukset suoritettaisiin kuten tähänkin asti eläinlääkintöviranomaisten toimesta.

Säännöksessä ehdotetaan, että ministeriöllä on oikeus tarvittaessa saada virka-apua muilta viranomaisilta, esimerkiksi poliisiviranomaiselta. Säännöksessä ehdotetaan mahdollisuutta käyttää hevosialouden keskusjärjestöjä apuna maahan tuonnin ja keinollisen lisäämisen valvonnassa.

12 §. *Tarkastusoikeus.* Tarkastamisoikeudesta on säädettävä lailla. Säännöksessä ehdotetaan oikeus tarkastaa, ovatko keinolliseen lisääntymiseen liittyvät asiat kunnossa. Eläintauteihin ja -terveyteen liittyvien asioiden tarkastusoikeus perustuu eläintautilain säännöksiin.

13 §. *Laiton maahantuonti.* On mahdollista, että eläin taikka sen sukusolut tai alkiot tuodaan maahan laittomasti tapauksissa, joissa ei tarvita maahantuontilupaa. Käytännössä on ilmennyt myös tapauksia, joissa on myönnetty maahantuontilupa ja vasta jälkeenpäin on voitu todeta esimerkiksi rekisteröintivaiheessa, ettei maahantuontilupa vastaa tuotua hevosta. Näin ollen lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös laittomasti maahantuotujen hevosten palauttamiseksi. Voimassa olevissa maahantuontiasetuksissa on vastaavat säännökset.

14 §. *Salassapitovelvollisuus.* Ehdotettu säännös vastaa normaalia elinkeinonharjoittajan liike- ja ammattisalaisuudesta sekä taloudellisesta tilanteesta saatujen tietojen salassapitovelvollisuutta.

15 §. *Rangaistussäännös.* Keinolliseen lisäämiseen liittyvät rikkomukset ja laittomat maahantuonnit sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiset muodostavat ne tilanteet, jotka tulisi sanktioida rangaistussäännöksellä. Sakkorangaistus olisi riittävä rangaistus. Myös syrjintä ehdotetaan rangaistavaksi. Laiton maahantuonti saattaa sisältää esimerkiksi väärennöksen, salakuljetuksen tai viranomaisen erehdyttämisen. Näistä on muualla laissa säädetty ankarammat rangaistukset.

7 luku. Erinäiset säännökset

16 §. *Palkkiot ja korvaukset.* Ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus määrätä keskusjärjestöjen palveluksessa oleville henkilöille keinollisen lisäämisen ja maahan tuonnin valvontatehtävistä maksettavista palkkioista ja kustannusten korvauksista. Valvontatehtävät ovat pohjimmiltaan valtion tehtäviä. Jos näitä tehtäviä siirretään valtion omilta viranomaisilta valtionapua saaville keskusjärjestöille, olisi perusteltua, että valtio vastaa kustannuksista.

17 §. *Tarkemmat määräykset.* Lain säännökset antaisivat eräissä nimenomaan mainituissa tapauksissa maa- ja metsätalousministeriölle valtuuden määrätä asioiden yksityiskohdista. Lisäksi ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriölle yleisvaltuus lain täytäntöönpanoon mahdollisesti liittyviä teknisluonteisia asioita varten.

18 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta sekä hevosten maahan tuonnista ja kotieläinten keinosiemennyksen harjoittamisesta annetun lain kumoamisesta. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan aikaisintaan samana ajankohtana kuin ETA-sopimus ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Lain voimaantuloajankohdasta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella.

19 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hevosten keinolliseen lisäämiseen tarvittavia lupia koskevista siirtymävai-

heen järjestelyistä lain voimaantulon yhteydessä. Nykyisen keinosiemennylain nojalla myönnettyt luvat jäisivät pykälän 1 momentin mukaan voimaan lupapäätöksissä mainitun lupakauden loppuun saakka. Luvat on yleensä myönnetty vuodeksi kerrallaan.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö antaisi määräykset, joissa lain antamissa puitteissa tarkemmin määrättäisiin kantakirjan pitämisen edellytykset ja jalostusjärjestön hyväksyminen, keinollista lisäämistä harjoittavan henkilön ammattipätevyys ja toimitilat sekä hevoseläinten tuontivaatimukset. Määräyksiin rinnastettavia olisivat jalostusohjesääntöjen vahvistaminen.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella tarkemmin säädettävänä ajankohtana. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa ja viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sopimuksen voimaantulosta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Hevostalouslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan hevoseläinten (jäljempänä hevosten) jalostus- ja kilpailutoimintaan sekä hevosten ja näiden alkioiden ja sulusolujen käsittelyyn, kauppaan, maahan tuontiin, kauttakulkuun ja vientiin.

2 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain säännösten estämättä sovelletaan kuitenkin:

- 1) eläintautilakia (55/80);
- 2) eläinsuojelulakia (91/71); ja
- 3) arpajaislain (491/65) säännöksiä varojen hankkimisesta hevoskasvatuksen edistämiseen ja hevosurheilun tukemiseen.

2 luku

Jalostustoiminta

3 §

Jalostustoiminnan järjestäminen

Hevosen polveutumista ja jalostusarvoa koskevien tietojen rekisteröimistä varten voidaan perustaa kantakirjoja tai vastaavia rekistereitä (*kantakirja*). Kantakirjan pitäjänä saa toimia maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä jalostustoimintaa harjoittava yhteisö (*jalostusjärjestö*) taikka ministeriön määräämä viranomainen.

Yhteisö on hyväksyttävä kantakirjan pitäjäksi, jos se huolehtii asianmukaisesti jalostushevosten rekisteröinnistä ja edistää jalostustoimintaa ja täyttää muut maa- ja metsätalousministeriön määräämät hyväksymisen edellytykset. Hyväksyminen voidaan peruuttaa, jos hyväksymisen edellytyksiä ei enää ole olemassa tai jos yhteisön toiminnasta on annettu vääriä tai harhaanjohtavia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset kantakirjan pitämisen edelly-

tyksistä ja jalostusjärjestön hyväksymisestä. Ministeriö vahvistaa jalostusjärjestön esityksestä myös kunkin hevosrodun jalostusohjesäännön. Ohjesäännössä määrätään hevosen perinnöllisen arvon määrittämisestä, hevosen kantakirjaan hyväksymisen vaatimuksista, rekisteritodistuksesta ja alkuperätodistuksesta.

4 §

Syrjintäkielto

Hevosta ei saa kieltäytyä merkitsemästä kantakirjaan, jos se täyttää jalostusohjesäännössä määrätyt kantakirjaan ottamisen edellytykset.

3 luku

Keinollinen lisääminen

5 §

Lupa

Toimintaa, jonka tarkoituksena on harjoittaa hevosten keinosiemennystä taikka alkioiden tai sulusolujen keräämistä, käsittelyä tai siirtoa eläimestä toiseen (eläinten keinollinen lisääminen), saa harjoittaa vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla. Lupaa ei tarvita, jos hevosten omistaja tai haltija itse keinosiementää hevosia käyttäen omistamansa tai hallitsemansa oriin siemennestettä.

Hevosten keinollisessa lisäämisessä, johon tarvitaan lupa, on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön määräyksiä hevosten jalostustasoa, henkilökunnan ammattitaitoa ja toimitiloja koskevista vaatimuksista sekä ministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräyksiä sulusolujen ja alkioiden laadusta, eläintautien vastustamisesta ja näihin liittyvästä toiminnan järjestämisestä.

Lupa hevosten keinolliseen lisäämiseen on myönnettävä, jos toiminta täyttää 2 momentin nojalla määrätyt vaatimukset. Lupa voidaan liittää valvonnan kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa myönnetään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi. Lupa voidaan peruuttaa, jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä tai eläintautilain nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, jos lupaehtoja ei

noudateta tai jos toiminnasta on annettu väärä tai harhaanjohtavia tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset luvan hakemisessa noudatettavasta menettelystä.

4 luku

Hevoskilpailut

6 §

Kilpailuja koskevat säännöt

Maa- ja metsätalousministeriön asiana on valvoa, että hevoskilpailuja koskevat säännöt eivät ole ristiriidassa Euroopan talousaluetta (ETA) koskevien säännösten ja muiden Suomen hyväksymien kansainvälisten sopimusten kanssa. Sääntöjen tulee koskea kilpailuihin osallistumiselle asetettavia enimmäis- tai vähimmäisvaatimuksia, kilpailujen arvostelemista ja palkintoja, joita kilpailuista saattaa kertyä.

Kilpailusäännöt eivät saa olla Suomessa eikä, 7 §:ssä säädetyn poikkeuksen, myöskään muualla Euroopan talousalueella rekisteröityjä hevosia syrjiviä.

7 §

Syrjintäkiellon soveltaminen

Edellä 6 §:n 2 momentissa säädettyä syrjintäkieltoa ei sovelleta muualla Euroopan talousalueella rekisteröityihin kilpailuhevosiiin, kun on kysymys kilpailuista:

- 1) jotka on tarkoitettu rodun parantamiseksi;
- 2) jotka alueellisina kilpailuina järjestetään hevosten valitsemiseksi; tai
- 3) jotka liittyvät historiallisiin tai perinteisiin tapahtumiin.

Syrjintäkiellon estämättä saadaan palkintorahoista maa- ja metsätalousministeriön määräämä osuus varata jalostustoiminnan turvaamiseen, kehittämiseen ja parantamiseen.

5 luku

Kauppa

8 §

Jalostushevosten kauppa

Myytäessä jalostushevosia, niiden alkioita ja sukusoluja tulee myyjän antaa ostajalle jalos-

tushevosen rekisteritodistus tai alkuperätodistus. Todistuksen tulee olla kantakirjan pitäjän tai viranomaisen antama.

9 §

Hevosten maahantuonti

Hevosia taikka näiden alkioita tai sukusoluja saadaan tuoda maahan vain maa- ja metsätalousministeriön luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos se hevosjalostuksen ja -kasvatuksen sekä kilpailutoiminnan tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua lupaa ei tarvita Euroopan talousalueelta tuotavien jalostushevosten tai näiden alkioiden ja sukusolujen sekä kilpailuhevosten maahantuontiin, jos maahantuonnin yhteydessä esitetään tuontimaan viranomaisen tai sen hyväksymän jalostus- tai kilpailujärjestön antama rekisteritodistus tuotavasta hevosesta tai jalostukseen tarkoitettujen alkioiden ja sukusolujen luovuttajahevosesta.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettun luvan myöntämisen edellytyksistä sekä luvan hakemisessa ja maahantuonnissa noudatettavasta menettelystä ja tuontitarkastuspaikoista. Ennen päätöstään tuontivaatimuksista ministeriön on kuultava hevostalouden keskusjärjestöjä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi hevostalouden keskusjärjestöjä kuultuaan asettaa määrällisiä rajoituksia edellä 2 momentissa tarkoitettulle tuonnille, jos se hevoskasvatuksen tavoitteet huomioon ottaen on tarpeen.

10 §

Maastavienti ja kauttakulku

Hevosten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen maastavienti tai kauttakulku Euroopan talousalueelle edellyttää 9 §:ssä säädettyjä asiakirjoja ja todistuksia.

Suomen kautta Euroopan talousalueen ulkopuolelle vietävät hevoset sekä niiden alkiot ja sukusolut eivät tarvitse 9 §:ssä säädettyä maahantuontilupaa.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkem-

mat määräykset 1 momentissa tarkoitettua viennistä ja vientitarkastuspaikoista.

6 luku

Valvonta

11 §

Viranomaiset

Maa- ja metsätalousministeriö valvoo hevosten jalostusta, maahantuontia, vientiä, kauppaa ja kilpailutoimintaa. Ministeriön ohella tullilaitos valvoo 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua maahantuontia, vientiä ja kauttakulkua.

Ministeriöllä on oikeus tarvittaessa saada virka-apua muilta viranomaisilta.

Hevostalouden keskusjärjestöjä voidaan käyttää apuna maahantuonnin ja keinollisen lisäämisen valvontatehtävissä.

12 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä tai sille virka-apua antavalla viranomaisella on oikeus valvontaa varten tarkastaa 5 §:ssä tarkoitettua toimintaa ja kirjanpitoa.

13 §

Laiton maahantuonti

Jos hevosen taikka sen sukusolujen tai alkioiden maahantuonti tai kauttakulku ei ole 9 tai 10 §:n nojalla sallittua taikka hevonen ei vastaa maahantuontilupaa, hevonen taikka sukusolut tai alkiot on palautettava. Sukusolut tai alkiot voidaan myös hävittää. Maahantuojia vastaa palautus- ja hävittämiskustannuksista.

14 §

Salassapitovelvollisuus

Henkilö, joka tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan on saanut tietoja elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta, ei saa niitä paljastaa eikä käyttää omaksi tai toisen hyödyksi, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, tähän suostu.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen antamista;

1) syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten;

2) 11 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten; ja

3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa.

15 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan laiminlyö mitä 5 §:ssä on säädetty eläinten keinollisesta lisäämisestä, syyllistyy laittomaan maahantuontiin tai 4, 6 ja 7 §:ssä säädettyyn syrjintään taikka rikko 14 §:ssä tarkoitettua salassapitovelvollisuuden, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *hevostalourikkomuksesta* sakkoon.

Ilmoitus syyteharkintaan saattamiseksi voidaan jättää tekemättä sellaisesta rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä vähäisenä.

7 luku

Erinäiset säännökset

16 §

Palkkiot ja korvaukset

Hevostalouden keskusjärjestöjen palveluksessa oleville henkilöille voidaan suorittaa valvontatehtävistä palkkiota ja kustannusten korvausta valtion talousarvion rajoissa. Palkkioiden ja korvausten suorittamisesta ja perusteista määrää maa- ja metsätalousministeriö.

17 §

Tarkemmat määräykset

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanoon liittyvistä menettelyä ja tekniikkaa koskevista asioista.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettyään ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan:

1) hevosten maahan tuonnista 21 päivänä lokakuuta 1938 annettu laki (328/38); sekä

2) kotieläinten keinosiemennyksen harjoittamisesta 4 päivänä maaliskuuta 1949 annettu laki (182/49).

Ennen tämän lain voimaantuloa saadaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

19 §

Siirtymäsäännökset

Luvanhaltija, jolla tämän lain voimaan tullessa on lupa hevosten keinosiemennystoimin-

nan harjoittamiseen, saa harjoittaa luvan mukaista toimintaa lupakauden loppuun saakka ilman tämän lain 5 §:ssä tarkoitettua lupaa hevosten keinolliseen lisäämiseen. Luvan mukaiseen toimintaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Toimintaa valvoo ja luvan peruuttamisesta päättää kuitenkin maa- ja metsätalousministeriö.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa tämän lain 5 §:ssä tarkoitettua toimintaa, on haettava lupaa hevosten keinolliseen lisäämiseen muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa yhden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Martti Pura*